

KVĖDARNA

RIMANTO TAUTAVIČIAUS NUOTRAUKOS

dedant tvoras. Dedant tarp miestų, kiekviena tvora per miestus apvyniojama k l u bu (vytimi). Klubams kaip vytys naudojami kadagiai (kadagių vytys už karklų esančios dvigubai patvaresnės). Statinėms tvoroms miestus iš seno yra priimta smeigti kuo ilgesnius (bent vienu trečdaliu ilgesnius negu pati tvora), nes, vienam žygiui nupuvus, pasmailinus smeigiami vėl tie patys.

Gerai, rūpestingai padaryta tvora, ypač jei susmeigiami stipresni (nors ir ne ažuoliniai, pvz., egliniai) miestai, kas kelinti metai iš dalies perkliubuojant, stovinti daugiau kaip dešimt metų. Ypač ilgai stovinti drėgnesnėse vietose. Miestai greičiau papūva smėlėtoje vietoje.

Toje gausybėje tvorų – ne tiktai sodybose, bet taip pat ir laukuose – visur, kur tik reikia, būna padarytos lipynės. Lipynių esama trijų tipų:

1. Vienoje ir antroje tvoros pusėje ties takeliu būna įkalti storoki miestai.

2. Tuo pačiu būdu įkalti miestai ir ant jų per tvorą įtaisyta šaunanti lentelė.

3. Vienoje ir antroje pusėje sudėti akmenys.

Lipynės per tvoras būna įrengtos tose vietose, kur per sodybas bei laukuose vaikštoma.

Koplytėlė Kvėdarnos Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios šventoriuje

1. Aprašomas Lembo kaimas (Kvėdarnos vlsč., Tauragės apskr.), tačiau Šiaulių kraštotyros draugijos etnografinės ekspedicijos dalyviai, 1939 m. vasarą tyrinėję Lembo kaimą, tos ekspedicijos metu turėjo galimybę pasižvalgyti ir platesnėje apylinkėje – Rietavo, Švėkšnos ir kitų valsčių kaimuose. Tai, kas čia aprašoma, labiausiai būdinga Lembo kaimui, tačiau tai iš dalies buvo būdinga ir kitiems aplankytiems kaimams. Aprašyme naudojamo termino „gyvenimas“ atitikmuo yra „sodyba“. Apie tvorų statymo techninę dalį, tokių tvorų raidos istoriją žinių suteikė Lembo kaimo ūkininkas Kazimieras Ruigis.

2. Vienmečiai veršeliai čia dažniausiai net vardiniais veršiais vadinami.

3. Tai labiausiai susiję su Lembo kaimu. Šis kaimas susideda ir dviejų visai atskirų dalių – didgalio ir užšilio (viena dalis – didgalis – yra labiau į šiaurę, laukų dalyje, o antroji – užšilis – yra pietinėje dalyje), todėl ir ganyklos čia yra išsidėsčiusios beveik visų trijų laukų pusėse. Senovėje, kai visur taip rūpestingai būdavo aptverta, arklių negandydavo, o ir nuo galvijų ganymo, reikalui esant, didesni piemenys, galvijus suginus į aptvarus, būdavo atitraukiami.

4. Lembo kaimo gyventojai baudžiatvorių laiku vadinosi vyskupiškais. Toks pavadinimas dėl to, kad jie baudžiatvorių ėjo į Varnių vyskupo dvare. Baudžiatvoriai čia buvusi lengva. Kaimo valstiečiai tuo laiku jokiems dvarams – ponams – nepriklausę, tad iš seno eilinius dvarų valdytojus – ponus – jie pašiepiamai vadina – bajo-rukais.

5. Be kitokio tipo tvorų, šioje apylinkėje yra š a u d y t i n ė s, t. y. ilgų karčių tvorų tipas, tačiau šis tipas retai sutinkamas. Aplink gyvenamuosius namus, ypač gėlių darželius, tveriami žiogriais – štaketų tvora.

6. Į šį galą rąstukus skaldžius perpjausto lentpjūvėje.

7. Tveriamų bendrų plotų (ganyklų) lygiomis padalomis tarpai bei plotai vadinami p a m i e r a.

Stogastulpis kalbininkui, kunigui Kazimierui Jauniui Kvėdarnos Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios šventoriuje